UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antiqvissima Fides Et Vera Religio. Christianam Fidem Mox À Primis mundi exordijs ad hæc usq[ue] tempora durasse eamq[ue] ueram & indubitatam esse, Heinrychi Bullingeri Apodixis, siue clara &t ...

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1544

VD16 B 9603

Reges Israeliticos sanctos, adeóq[ue] uniuersum Israelis populum omnem salutis suæ fiduciam collocasse non in legem sed in Christum Iesum. Capvt VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35388

Visual Library

Rom. 10. cap. dicit, Perfectio legis Christus adiustificationem omni credenti. Et ad Galat. 3. cap. Cæterum antequam uenisset fides, sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem, quæ erat reuelanda. Itaq; lex pædagogus noster fuit ad Christum, ut ex fide iustificaremur. Nouum hoc & inauditum, scio, uidebitur multis hominibus, cæterum firmissime spero cordatiores & religiosiores quosq; intelligere, & candide cõfessuros esse, hanc ueram illam, antiquam piamq; theologiam esse, quæ deo patri omnem honorem & gloriam defert per Iesum Christum in spiritu sancto, cui honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

Reges Israeliticos sanctos, adeoq; uniuersum Israelis populum omnem salutis suæ fiduciam collocasse non in legem sed in Christum Iesum.

CAPVT VIII.

De fide quã Iosua habuit.

POST legem latam, & ceremonias institutas, Moses fidelis ille minister dei naturę concedit, natus annos centum & uiginti, atq; ex præcepto dei, populum relictum forti & fideli Iosue commendat, ut ipsum post obitum suum ducat & regat: qui sanè typus Christi saluatoris nostri extitit. Quemadmodum enim Israelitæ non per Mosen, sed per Iosuam in desideratissimam illam terram ducuntur: sic & nos quoq; non per legis opera, non per nostra merita, sed per gratiam domini nostri Iesu Christi in æternam illam requiem

quiem introducimur. Id quod Diuus apostolus Paulus copiosius prosequitur in Epistola ad Heb. 4. capite. Hic Iosue ueram fidem & religionem eiusq; spiritum & legitimum sensum (dubio procul) intactum atq; incontaminatum, quemadmodum à patribus per Mosen, dictante deo, acceperat, seruauit, retinuit, defendit, sed & alijs, ut & ipsi rite seruarent, tradidit & districte mãdauit. Quod, & si in multis, tamen in eo præcipue eluceſcit, quod Rubenitis, Gaditis & dimidiæ tribui Manasſis concedere non uolebat, ut aliud altare ad sacra peragenda extruerent, præter unicum illud, quod ex mandato domini extructum erat. In eo nanq;, quemadmodum & supra retulimus, uis & efficatia, atq; perfectio unicæ crucis, mortis, & sacrificij redẽptoris Christi Iesu significabatur. Qua propter Iosue nolebat, ut quicquam cruci & sacrificio Christi adderetur, sed ut omnis honor purgationis & remissionis peccatorum illi soli deferretur. *Ioſ. 22.*

Quod uero Iosue unà cum alijs iudicibus principibus atq; regibus Israelis ipsum secutis, grauia sæua atq; periculosissima bella gesſit, quod sæpius collatis signis conflixit cum hostibus, quod denicq; multas regiones uastando & populando perdidit, & habitatores omnes excindens inæstimabilem humani sanguinis uim effudit, magistratus certe & principis (instrumentum sese deo operanti præbens) functus est officio: idq; iubente præcipientéue domino, qui certo apud se decreue *De prælijs & sanguinis effusione, quæ apud ueteres extiti t.*

rat de simulachrorum cultoribus pœnas sumere, atq; impios illos, quos per longanimitatem diu tolerando, atq; ad pœnitentiam solicitando, nihil profecerat, suorum amicorũ gladijs funditus delere. Voluit idẽ præterea dominus pericula ab hostibus iã populo sancto imminẽtia suorũ sectatorũ armis auertere, atq; suos à ui hostiũ eripere. Iã & propter peccata populi sui sæpius tradebat ipsum in manus et potestatẽ hostiũ, ut eos castigãs ueluti uirga errantes reduceret in uiã. Tunc itaq; in fœdam conuersi fugam crudelissime cædebantur, & uicti opprimebantur ab impijs idololatris. Idq; durabat tantisper, donec peccata sua agnoscerent atq; pœnitentiam agendo dominum inuocarent, in solum dominum per benedictum semen spem suam collocarẽt, illum solum adorarent, &, quemadmodum præceperat, omnibus idolis & deorum cultibus prorsus ex Israele profligatis, ipsi honeste & pie uiuẽdo seruirent. Quo facto, salutem illis præstabat, atq; uirtute sua ipsos eripiebat, idq; per ministerium suorum ducum, quibus ut instrumentis suis utebatur. Atq; huius generis bella, liberationes oppressorum, ac sceleratorum hominum supplicia, non fuerunt sine fide carnalia opera, quæ dum necessitas iubet, imitari prorsus non liceat, ut quidam Manichęorum & Anabaptistarum phanatico spiritu rapti, somniant. Nam & Paulus manifestissime inquit, Hebr. 11. cap. Deficiet me tempus commemorantem de

Gedeone,

Gedeone, de Barac & Samsone, & Hiephthae, nec non Dauide, Samuele ac prophetis, qui per fidem expugnarunt regna, operati sunt iustitiam, assecuti sunt promissiones, occluserunt ora leonũ, extinxerũt uim ignis, effugerunt acies gladij, ualidi facti sunt ex imbecillitate, effecti sunt robusti in bello, incursiones auerterũt exterorum. Quæ opera hactenus enumerata diuus Paulus tanquam excellentissima fidei opera extollit. Nephas itaq; est ipsa tanquã carnis siue carnalia damnare opera. Nec fidei sanctæ uel hodie aduersum est, cum magistratus subditos, à deo sibi cõmissos, ex bono pietatis & iustitiæ affectu, ab iniurijs defendit, in libertate parta retinet, ut cum pace & tranquillitate rerum suo iure possint uti. Aut etiam cum magistratus malos, facinorosos, idololatras, et fidei persequutores plectit, neque permittit ut libidinem usque expleant. Significanter autẽ moneo, id officij esse eorum in quorum potestatem ab ipso deo traditus est gladius. Alioqui enim Christus Petrũ gladium stringentem, ita affatur: Conuerte gladium tuum in uaginam suam: siquidem qui gladium sumunt, gladio etiam peribũt. Illud autem in bellis, quæ populus dei cõtra impios gerit, præcipue nobis ob oculos ponitur, quod dominus ad Euam Genes. 3. dixit, Ego ponam inimicitias inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius. Pij enim uere semen Christi sunt, sicut impios & incredulos diaboli semen esse constat. In his duobus maximas discordias usque cernimus. Sed

tamen in eorum cõflictu dei uerba confirmari uidemus. Pij enim ſemper caput ſerpenti proterunt, licet ipſe calcaneis eorũ inſidietur, hoc eſt eò propellat, ut poſt multas & uarias calamitates, quas exantlarunt, huius corpuſculi iacturam faciant. Qui enim uere fideles fuerunt, non minus afflictionum & perſequutionum, non tantũ propter peccata, ſed & propter iuſtitiam & confeſſionem fidei, etiã ante Chriſti incarnationẽ, tempore promiſſionis, perpeſſi ſunt, quàm ij, qui poſt Chriſtũ natũ, uero illo gratiæ & perfectionis tẽpore fortiter in militia euãgelica militãtes, martyrij coronã meruerunt. Parum ergo in ſacris literis exercitati ſunt, imò ignorantiam ſuam produnt, qui dicunt ueteris Teſtamenti populũ uictorioſum fuiſſe populum, & regnis quidem corporalibus illis occupandis natum: populum uerò Chriſtianum ſiue noui Teſtamenti calamitoſum & omniũ iniurijs eſſe expoſitum populum, nulli uictoriæ nullisue regnis conſequendis natum. Verum diſſerui hac de re copioſius in libello meo, quem ædidi De unico & æterno dei Teſtamẽto. Vtcunq; uero hæc habeant, illud tamen abſq; contrauerſia certiſſimũ eſt, ueram fidem, quæ in dubijs & periculoſis temporibus modo uincens emicabat, mox uicta opprimebatur, reuera tamen à Ioſue adminiſtratione per omnium Iudicum gubernationem uſque ad Dauidis regis tempora incolumem & inuiolabilem perſtitiſſe.

Quin

Quin & Dauid calamitosus homo fuit, uarijs ac diutinis afflictionibus atq; ærumnis perpetuò expositus, ac inceſſanter exercitatus, donec ad imperij dignitatem perueniret. Hæc uera esse, libri Samuelis, cum pleriſq; Psalmis, à Rege ipso compositis, testantur. Postquam uero ad regni fastigiũ euectus esset, idq; per auxilium dei, dicentis, Inueni hominem secundum cor meum: ita penitus in dei uerba iurauit, ut posthabitis alijs negotijs, hoc solum curauerit, ut uera fides ante omnia promoueretur & propagaretur. Cæterum quandoquidem in Dauidis mentionem incidimus, uisum est in transcursu ad Christi gloriam (cui animã cum corpore, imò omnia quę in nobis sunt, debemus) ornandam, breuibus indicare, quam nam habuerit fidem Dauid rex & propheta dei inclytus, & quomodo Christum Iesum dominũ nostrum dei & hominis filium syncera cõfessione cõfessus sit. Id quod nulla alia ratione commodiore potero, quàm si Psalmum centesimũnonum explanem, cuius uerba hæc sunt,

Dauidis cõfessio & fides.

Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

IN hoc primo uersu statim in ipso limine tres illas trinitatis personas distinguens confitetur, atque inter hæc Christi naturam diuinam & im-

Christus uerus deus est

perium æternũ ac cœleſte. Eundem hunc uerſum ad hunc modum intellexit, & citauit ſaluator noſter Ieſus Chriſtus Matth. 22. Nam cõfitetur duas quidem perſonas, ſed tamen illas in una atq; inſeparabili diuinitatis ſubſtantia. Nam dicit, Dixit dominus domino meo. Ea uerba ſi quis expendat, atque ſermonis idioma conſideret, niſi planè omni ratione deſtitutus ſit, inficias ire non poteſt, alium eſſe qui dicit, & alium eſſe ad quem dicitur & fit ſermo: ex quo neceſſario ſequitur duas eſſe perſonas. Cæterum nõ eſt interim niſi unus deus & dominus, pater ſcilicet & filius: atq; hi duo, pater ſcilicet qui dicit, & filius ad quem dicitur, ſunt ille dominus atque deus, ideoq; unum ſunt, unius nimirum ſubſtantiæ atque eſſentiæ, deus utique uiuus, uerus atque æternus. Præterea filius, quod diuinæ ſubſtantiæ naturam attinet, patre nihil eſt inferior. Et cum nequeat eſſe pater qui non habet filium: deus autem pater ſit & æternus quidem pater, neceſſe eſt et filium eſſe æternum. Rurſus cum non poſſit niſi unum eſſe æternum & infinitum ſine principio & fine: pater autẽ & filius ſint ſine principio & fine, neceſſe eſt patrem & filium unà cum ſancto ſpiritu (qui & ipſe infinitus eſt) unũ ac uerũ eſſe deum. Sic enim & Ioan. pronũciauit, In principio (hoc eſt ab æterno: nequit enim principij principium dari) & uerbũ erat apud deum, & deus erat uerbum. Et ſtatim ſubiungit, Ieſum Chriſtum dominum noſtrum uerbum illud eſſe. Sic enim in eodem ſequitur, Et uerbum caro factum

ctum est. Propterea & propheta Dauid, non sine maximis causis filium dei, dominũ suum uocat, dicens, Dixit dominus domino meo. Principio enim Christum propterea dominum suum nũcupat, quod cõfitetur & credit, Christum hunc promissum Abrahæ & semini eius, suum uerũ & naturalem dominum esse, nimirum uerum deum: quemadmodum & Thomas fecit, cum diceret Ioannis uicesimo, Dominus meus & deus meus. Deinde dominum suum disertis uerbis uocat Dauid, quod ex lumbis suis quantum ad carnem nasciturus esset. Christus enim passim in sacris literis filius Dauidis nominatur. Suum ergo appellat, quod de sua adeoq; propria carne esset Christus Dauidi nascendus. Quantum ergo ex uerbis minime obscuris colligere licet, duas agnoscit in Christo naturas Dauid, diuinam scilicet & humanã. Quod uerò regnũ Christi æternũ sit futurum, & quod humanitatem eius supra omnes, ut Paulus ait, cœlos euehi oporteat, testatur Dauid hisce uerbis, Sede à dextris meis, donec inimicos tuos ponam scabellum pedum tuorum. Marcus enim ait 16. cap. Itaq; postquam loquutus fuisset eis, receptus est in cœlum, & cõsedit à dextris dei. Plura de hac insuper re tradidit Paulus 1. Corinth. 15. cap. Porrò necesse est illum esse uerum deum, qui æternum regnare debet, & cui omnes subijciuntur hostes siue inimici. Sequitur uersus secundus.

Christi regnum.

Virgam uirtutis tuæ emittet dominus ex Zion, dominaberis in medio inimicorum tuorum.

Prædicatio Christi. Hic loquitur Propheta de prędicatione sancti Euangelij, quæ efficiet ut homines ab idololatria & uita prophana, ad Christū cōuertantur, Christusq; in hoc mūdo in medio hostium suorum regnum obtineat. Priore uersu loquutus est de cœlesti regno Christi, nimirum quod ipse deus uerus æternum uiuere & regnare debeat, nō tantum in hoc sæculo, sed & in futuro sine fine in sæcula sæculorum. In præsenti uerò uersu loquitur de eo regno præcipue quo apud nos in hoc mūdo regnat per Euangelium. Virga enim uel sceptrum uirtutis, Christi Euangelium nobis designat, uim & uirtutē dei, per quam omnes fideles sanctificantur & saluantur, per quam dei hostes deo reconciliantur, ediuerso uerò qua impœnitētes & incorrigibiles prostrati atterūtur. Hinc fit, ut Christus in medio hostium suorū & dominari & triumphare dicatur. Christus pręterea is est, qui spiritu oris sui Antichristum aduersus se insurgentem perimit. Verbū uerò illud, ipsa, inquam, prædicatio Euangelij primitus ex Zion uel Hierusalem exiuit, atq; in omnem mundum emanauit, quemadmodum Esaias, & Lucas Actorum 1. cap. testantur. Nunc tertius uersus sequitur.

Popu

Populus autem tuus ſpontaneus erit in die belli ſiue exercitus tui. Ros natiuitatis tuæ eſt tibi in ſancto decore ex utero auroræ.

Hiſce uerbis regius propheta Dauid magnificam & uictricem Chriſtianorum fidem deſcribit. Cum enim Euangeliũ prædicatur, è ueſtigio pugna atrociſſima exoritur inter pios & impios, inter ſemen Chriſti & ſerpentis, inter idololatras & uere religioſos Chriſti ſectatores. In ea dei hoſtes dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum in ſuis membris, id eſt fidelibus, crudeliſſime perſequũtur. Hi autem ſpontaneo promptiſſimoq; animo & animam & facultates, honorem item & gloriam pro ueritate & teſtamẽto dei quibuſuis periculis exponunt. Sic enim ſancti dei martyres in prima Eccleſia, quæ tempore apoſtolorum cœpit, & quę protinus poſt ipſorum exitum è mundo collecta eſt, ſpõtanea cum animi promptitudine fidem Chriſto principi ſeruauerunt, corporaq; ſua tormentis uarijs ſubijcientes ultrò in confeſſione nominis Ieſu Chriſti expirarũt. Deinde in eodem illo ueſu puriſſimam & ſanctiſſimam Chriſti ſaluatoris noſtri conceptionem & natiuitatem, eleganti & appoſita ſimilitudine adiecta, depingit, cum dicit, Natiuitas tua, ſancta, & prorſus magnifica erit, citra omnem pollutionem, cõtra omnium aliorum hominum, qui naſcuntur, conſuetudinẽ: quemad

Chriſti conceptio & natiuitas.

modum enim ros sereno cœlo, ex aurora, tanquã ex utero materno, illibate & purissime nascitur: sic etiam tu, sanctus scilicet sanctorum immaculate ex purissima uirgine nasceris. Verum de hac re qui copiosiora petit, legat 1. cap. Euang. Lucæ.

Dominus iurauit & non pœnitebit eum, tu es sacerdos in æternũ secundũ ordinẽ Melchisedech.

Pontificatus Christi.

In quarto uersu Christi officium describit Dauid, quod scilicet ordinatus sit à patre unicus & æternus ille sacerdos, qui seipsum pro peccatis totius mundi offerat, qui etiam semper in cõspectu patris appareat, ac precibus suis pro nobis intercedat. Hæc omnia fusius exponit diuus Paulus in epistola ad Hebræos 5.7.8.9. & 10. cap. Atque in hoc uersu præcipue & fundatum & comprehensum est, quod passim in scripturis de merito Christi, de condonatione peccatorum, de iustificatione, de intercessione, deniq; de eo legimus, quod Christus sit unica salus nostra, unicus mediator, unica & uera satisfactio & iustificatio omnium fidelium.

Dominus stat tibi à dextera tua, is in die iræ suæ reges conficiet.

Prosper Christi successus.

Testatur quintus uersus patrem perpetuò futurum in partibus filij sui, negotiaq; eius fideliter promoturum, reges autem, principes atque magnates

gnates, nisi pœnitentiam egerint, & in Christum crediderint, nisi gratiam illius implorare, quàm iram & uires eius experiri maluerint, multis confectos uulneribus interempturum. Id quod maximo suo tormento & dedecore senserunt Herodes, Nero, Domitianus, Maximinus, Iulianus, ac reliqui quos breuitatis causa non recenseo. Cæterum sequens uersus præcedentem pulchre exponit.

Iudicabit in gentibus, omnia implebit cadaueribus, quando cõtundet capita in multis regionibus.

Christus & gentibus quoque prædicatur, inter quos etiã regnat. In quo equidem negotio multi se Christo opponunt, de quibus tamen memorabilem sumit uindictam. Et quemadmodum rex aliquis hostes suos prælio uincit, atque cæsorũ cadaueribus locum in quo prælium cõmissum est, complet, deinde etiam belli authorem, & sedem, regni utiq; metropolim, aggreditur & oppugnat: ita etiam Christus de suis hostibus ultionem sumit, & potentiam ac imperium eorum proferens subuertit. Id quod palàm conspeximus, in impio illo atq; sanguinolẽto Romanorum imperio, atque in multis alijs regnis ac dominijs. Præcipuè uerò conteret dominus noster Iesus Christus caput atq; potentiã ueteris illius serpentis principis huius sæculi, sicut prædictum est, Geneseos cap. 3.

Idem dominus noster postremo ueniet, ad iudicandum uiuos & mortuos, quo hostes suos sempiterno afficiat supplicio. Septimus & ultimus Psalmi uersus hic est.

De torrente in uia bibet, ac propterea caput attollet.

Nouissimo illo psalmi uersu, passionem Christi & gloriam eius attingit. In uia, inquit, id est, in uita sua, quam aget in hoc calamitoso sæculo, de torrente bibet, id est, innumeras afflictiones calamitatesq; exhauriēs patietur. Nam calicem bibere in scripturis significat pati, ac passionis esse consortem: sed ex torrente bibere, est omnigenis afflictionibus adobrui inuolui atq; excruciari, imò flumine quodā calamitatū absorberi ac quodamodo deleri penitus. Quibus sane uerbis ineffabilem cruciatum & infanda tormēta, adeoq; ipsam mortem Christi horribilem sed salutarem significare uoluit. At mortem hanc Christi magna consequuta est gloria, resurrectio scilicet & ascensio in cœlos. Gloriæ huius meminit S. Paulus in Epistola ad Philip. 2. cap. cum inquit: Is enim affectus sit in uobis, qui fuit in Christo Iesu, qui cum esset in forma dei, non rapinam arbitratus est, ut esset æqualis deo, sed seipsum inaniuit, forma serui sumpta, in similitudine hominum constitutus: & figura repertus ut homo, humilē præbuit semetipsum, factus obediens usq; ad mortem, mortem

autem

autem crucis. Quapropter & deus illum in ſummam extulit ſublimitatem, ac donauit illi nomẽ, quod eſt ſupra omne nomen &c. Atque hæc de pſalmo iſto Dauidis dicta ſint, deq; ſententia eius quam habuit Dauid de Chriſto Ieſu, ac de fide noſtra Chriſtiana.

Collatio fidei Dauidis cum noſtra.

Nunc maxima me tenet admiratio, an quiſquã porrò ſit, qui poſt tot & tanta ſcripturę teſtimonia adducta, non intelligat Dauidis fidem prorſus nihil diſtare ab illa, quã nos confitemur, cum dicimus: Credo in unum deũ, patrẽ omnipotentẽ. Et quę ſequũtur, noti enim ſunt articuli ſymboli apoſtolici. Sacroſanctam enim trinitatẽ ſub una diuina natura, non hoc tãtum in Pſalmo ſed & in 33. confitetur cum dicit, Verbo domini cœli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis uirtus eorũ. Illud enim certiſsimum eſt, unum tantum eſſe deum creatorem cœli & terræ, qui in præſentiarum dominus ſiue deus, uerbũ & ſpiritus, hoc eſt trinitas appellatur. Præterea nihil eſt in articulis ſymboli Apoſtolici, de diuina & humana natura Chriſti, de illius conceptione, natiuitate, paſsione, cruce & morte, deniq; de illius reſurrectione, aſcenſione & iudicio extremo, quod non hic pſalmus pleniſsime uerbis plus quàm apertis contineat. Si quis etiam deſyderat quippiam de ſancta & uniuerſali Eccleſia, de remiſsione peccatorum, de reſurrectione corporis & uita æterna, idem hic pſalmus per collectionẽ deductionémue non obſcure dabit: ſed & alij eius Pſalmi de ijs teſtabuntur & co-

pioſius & ſignificantius. Propterea neceſſario ſequitur, quod fidem noſtram et habuerit Dauid & confeſſus ſit, ac per eam ſalutẽ ſit indeptus. Certe à patribus propter promiſsionẽ ipſi factã maxima cũ laude & gloria Pater Chriſti appellatur. Prętęrea omnes ſancti prophetę, qui poſt Dauidis tempora floruerũt, Dauidis ſcripta tanq̃ alterius cuiuſdã Moſis ſuſpicientes, quã plurima ex hymnis illius teſtimonia prophetijs ſuis inſeruere. Vix enim alius eſt, qui Dauide apertius omne negotiũ Chriſti tractarit. Quo nomine haud dubie ampliorẽ præ alijs Iſraelitis conſequutus eſt gloriã, laudẽ atq; honorẽ. De qua re teſtabitur Ieſus filius Syrach Eccle. 47. cap. Hanc fidem in deum per Ieſum Chriſtum, Dauid non ex ſeipſo, ſed ex ſancto ſpiritu habuit, deinde ex doctrina & inſtitutione prophetarum, utpote, Samuelis, Nathan, Gad, aliorumq; ſacerdotum ſuorum, qui eius rei cognitionem ex deo, ex patribus, & ex libris Moſaicis hauſerant. Qui autem ſic credidit, dei patris & filij eius gloriã ſalutaremq; fidem non ſibi ſoli ſeruare, ſed promouere potius multisq; populis prædicari uoluit. Iccirco fidem illam ſuam & religionem omnibus ſuis militibus & militiæ præfectis, omnibus ſuis neceſſarijs & amicis, omnibus ſuis aulicis, ſenatoribus, præſidibus, uniuerſo denicq; populo in toto ſuo regno, tradidit atq; commendauit, tanto cum ardore tantaq; cũ fide & diligentia, ut reliquiæ doctrinæ & traditionis eius per multa ſæcula poſteris eius inhærerent. Quot-

Dauid pro mouet fidẽ.

quot

quot enim ex illis recte & crediderunt & rẽpub. administrarunt, dicũtur ambulasse in uijs Dauid patris sui. Quotquot autem ueram fidem negligentes deserebant, & res administrabant impie ac scelerate, illis scriptura tale testimonium perhibet, quod à uia patris ipsorum Dauidis tanquam spurij deflexerint. Cuius quidem rei exempla infinita suppeditant libri Regum & Chronicorum. Insuper Deus Optimus Maximus tã regibus quàm populo Israelis propter Dauidem seruum suum dilectissimum, id est, propter promissionẽ, quem Dauidi promisit, frequẽter parcit, adeoq; propter Iesum Christum, quem Ezechiel Dauidẽ uocat. In 3. Reg. 15. cap. de Abia sic scriptum legis, Abia ambulauit in omnibus peccatis patris sui, quæ fecerat ante eum, nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo, sicut cor Dauid patris eius. Sed propter Dauid dedit ei dominus deus suus lucernam in Hierusalem, ut suscitaret filiũ eius post ipsum, & staret in Hierusalem, eò quod fecisset Dauid rectum in oculis domini, & non declinasset ab omnibus quæ præceperat ei dominus. Cunctis diebus uitæ suæ, excepto sermone Vriæ Hethæi. Ad eundem modum legis & de Ezechia 4. Reg. 18. cap. Fecit itaq; quod rectum erat in oculis domini, iuxta omnia quæ fecerat Dauid pater eius. Fiduciam collocauit in domino deo Israelis, adeò ut post eum non fuerit similis ei de cunctis regibus Iuda, sed neque in his, qui ante eum fuerunt, & adhæsit domino, & non recessit à uestigijs

Dauid exẽ plum ueræ fidei.

eius, fecitq; mandata eius, quæ præceperat dominus Mosi. Et de Iosia legimus 4. Reg. 23. Similis illi non fuit ante eum qui reuerteretur ad dominũ in omni corde suo, & in tota anima sua, & uniuersa uirtute sua, iuxta omnem legem Mosi: neq; post eum surrexit illi similis. Cæterũ huius loci explanationem 2. Chronicorum cap. 34. legimus. Octo annorum erat Iosias cum regnare cœpisset: & triginta & uno anno regnauit in Hierusalẽ. Fecitq; quod rectum erat in conspectu domini, & ambulauit in uijs Dauid patris sui, non declinauit neq; ad dexterã neque ad siniſtram. Octauo enim anno regni sui, cum adhuc puer esset (sedecim nimirum annorum) cœpit querere deum patris sui Dauid. Et duodecimo anno postquam regnare cœperat, mũdauit Iudam & Hierusalem ab excelsis, & lucis, simulachrisq; & sculptilibus. Atque hactenus de eo disputauimus, quod uniuersa domus Israel, & omnes pij reges Iuda, Christo, non legi Mosaicæ cõfisi iusti & salui facti sunt. Si quis autem annorum seu temporum supputationem desiderat, is 3. Regum 6. capite annos quadringentos & octoginta, ab exitu uidelicet Israelis ex Aegypto usque ad quartum annum imperij Solomonis inueniet. Inde autem ad captiuitatem Babylonicam supputantur anni quadringenti ac uigintinouẽ. Qui collati efficiunt annos nongentos & nouem.

Omnes